

dostęp 31.05.2017

6. <http://mam-prawo.org/opcje/jestem-cudzoziemcem-w-polsce/zagadnienia-ogolne/pomoc-spoleczna/>, dostęp 31.05.2017

7. <http://caritas.pl/diecezje/aktualizacja> na dzień 24. 07. 2017/

8. <http://diecezja.waw.pl/5281> /aktualizacja na dzień 24. 07. 2017/.

9. <http://episkopat.pl/byc-dobrym-jak-chleb-list-pasterski-episkopatu-polski-na-niedziele-milosierdzia/> /aktualizacja na dzień 24 lipca 2017r./.

Stanisław Bukalski. Social work with migrantes as one of the modern challenges of the state and church institutions. The Catholic Church starts his new dimension of pastoral work, which must have the multicultural character. Society as the member of EU is opened for the new groups of foreigners which come for work, or they escaped from their home land. All these people in the parishes which must have some ways how to offer them the support in all kind of their needs. And this is the new dimension for the pastoral priests which must find new forms of the work, and must be prepared for it. They must obey the specific and social identity of all of them and serve them the first step for the faith, true Christ's love to the people. And this is the point of view to the situation in this article.

Key word: charity, migrants, minorities, pastoral work, social work.

Отримано 21.03.2018

УДК 94:340.13:364.6"18/19"

Ю. В. Сербалюк
serbaliuk@gmail.com

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Сербалюк Ю. В. Історичний досвід правового регулювання соціальної допомоги в Україні у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. Розглянуто історичні, соціальні та правові аспекти становлення нормативно-правової бази соціальної допомоги у вітчизняній історії. Акцент зроблено на періоді другої половини ХІХ – початку ХХ ст., коли справа соціальної опіки та благодійності набула значного розвитку. Розглянуто складові та принципи соціального захисту з боку державних установ на основі Статуту про громадську опіку. Виявлені джерела фінансування Приказів громадської опіки як основних суб'єктів соціальної підтримки нужденних у ХІХ ст. на значній території сучасної України. Зазначені нормативно-правові акти, які регламентували суспільну опіку дітей-сиріт, немічних, функціонування лікарень

Приказів громадської опіки, богаділень, допомогу постраждалим від стихійних лих і пожеж, заходи соціального впливу щодо жебраків і волоцюг. Дана характеристика нормативно-правовим актам, що регулювали: надходження коштів на цілі громадської опіки, на утримання закладів соціального захисту; порядок здійснення благодійних пожертвувань різного характеру.

Проаналізована зміна соціально-економічного розвитку, поява нових соціальних ризиків в умовах становлення капіталістичних відносин. Виявлено, що неспроможність держави самотійно вирішувати нові соціальні проблеми самотужки стала причиною розквіту громадської благодійності у другій половині ХХ ст. Відзначено, що спочатку громадська благодійність була репрезентована лише організаціями, які були під патронатом царської родини. Це – Імператорське людинолюбне товариство, Відомство установ імператриці Марії, Попечительство про будинки працездатності та робітничі будинки. Охарактеризовані основні нормативно-правові акти, які дозволяли і стимулювали розвиток широкої громадської благодійності. “Нормативний статут товариств допомоги бідним” та “Зразковий статут товариств надання допомоги незаможним учням” визначали умови створення і функціонування світських благодійних організацій. “Положення про парафіяльні попечительства при православних церквах”, “Правила для заснування Православних церковних братств” намагались реанімувати традиції християнської благодійності. Відзначено, що законодавство у сфері соціального захисту не встигало за суспільними змінами.

Ключові слова: Україна, історія, законодавство, нормативні документи, благодійність, соціальний захист

Сербалюк Ю. В. Исторический опыт правового регулирования социальной помощи в Украине во второй половине XIX - начале XX вв. Рассмотрены исторические, социальные и правовые аспекты становления нормативно-правовой базы социальной помощи в отечественной истории. Акцент сделан на периоде второй половины XIX – начала XX вв., когда дело социальной опеки и благотворительности получила значительное развитие. Рассмотрены составляющие и принципы социальной защиты со стороны государственных учреждений на основе Устава об общественном призрении. Выявленные источники финансирования Приказов общественного призрения как основных субъектов социальной поддержки нуждающихся в XIX в. на значительной территории современной Украины. Указаны нормативно-правовые акты, которые регламентировали общественную опеку детей-сирот, немощных, функционирование больниц Приказов общественного призрения, богаделен, помощь пострадавшим от стихийных бедствий и пожаров, меры социального воздействия в отношении нищих и бродяг. Дана характеристика нормативно-правовым актам, регулирующих: поступление средств на цели общественного призрения, на содержание

учреждений социальной защиты; порядок осуществления благотворительных пожертвований различного характера.

Проанализировано изменение социально-экономического развития, появление новых социальных рисков в условиях становления капиталистических отношений. Выявлено, что неспособность государства самостоятельно решать новые социальные проблемы самостоятельно стала причиной расцвета общественной благотворительности во второй половине XX в. Отмечено, что сначала общественная благотворительность была представлена организациями, которые были под патронатом царской семьи. Это – Императорское человеколюбивое общество, Ведомство учреждений императрицы Марии, Попечительство о домах трудолюбия и работных домах.

Охарактеризованы основные нормативно-правовые акты, которые позволяли и стимулировали развитие широкой общественной благотворительности. “Нормативный устав обществ помощи бедным” и “Образцовый устав обществ оказания помощи малоимущим ученикам” определяли условия создания и функционирования советских благотворительных организаций. “Положение о приходские попечительства при православных церквях”, “Правила для основания Православных церковных братств” пытались реанимировать традиции христианской благотворительности. Отмечено, что законодательство в сфере социальной защиты не успевало за общественными изменениями.

Ключевые слова: Украина, история, законодательство, нормативные документы, благотворительность, социальная защита

Розбудова будь-якої сторони суспільного життя розпочинається з формування відповідної нормативно-правової бази. Це стосується і системи соціального захисту. За роки незалежності прийнято чимало законів, постанов уряду, розпоряджень та наказів профільних міністерств, що мають за мету сформуванню модель соціального захисту відповідно до нових соціально-економічних умов – умов політичних трансформацій перехідного періоду. Нормотворча діяльність незалежної України перманентно вдосконалюється. Приймаються постійно зміни і доповнення до законів і підзаконних актів, скасовуються одні і натомість приймаються інші документи, які намагаються оптимально реагувати на швидкі зміни у суспільних реаліях сьогодення.

Слід зауважити, що у вітчизняній історії ми вже переживали схожий період суспільних трансформацій. Епоха змін, соціально-економічних реформ другої половини XIX – початку XX ст. у Російській імперії, до складу якої входила більша частина сучасної України, нагадує нам суспільні процеси, свідками яких є ми на сьогодні. Відбувалась різка зміна звичного укладу життя. Розвиток капіталістичних відносин привів до того, що на зміну селянській общині приходила більш індивідуалізована форма організації життя на селі. Це руйнувало традиції соціальної взаємопідтримки, відповідальності за соціальне благополуччя односельців. Зростання міст за рахунок вчорашніх селян

загостило в них соціальні проблеми. Безробіття, бездомність, безпритульність, зростання кількості зuboжілого населення, злочинності, проституції стали тими новими соціальними викликами, на які держава з її неповороткими і закостенілими управлінськими інституціями не могла дати ради. Вихід із цієї ситуації вбачався у відмові від державної монополії у справі соціальної опіки і залучення до неї місцевого ресурсу: органів самоуправління, громадських та релігійних організацій. Під це все підводилась відповідна нормативна правова база, яка сприяла розквіту благодійності у другій половині XIX – початку XX ст.

У дослідженнях соціальної історії питання законодавчого регулювання благодійності частково розглядалось у роботах І. Гребцової, Ю. Гузенка, Л. Жванко, Ю. Походзіл, Ф. Ступака та ін. Ми зробимо спробу більш узагальнено представити нормативно-правову базу соціального захисту в пореформеній Росії.

Законодавча база соціальної опіки в Російській імперії формувалась упродовж XVIII – початку XX ст., включаючи в себе закони, царські укази, циркуляри міністерств тощо. Петро I видав декілька указів, спрямованих на боротьбу з жебрацтвом, намагався впорядкувати утримання відставних військових при монастирях, визначити роль поліції у справі суспільної опіки. Катерина II, виходячи з потреб соціально-економічного розвитку країни в умовах монархічної форми правління, заклала основу для подальшої законодавчої та адміністративної діяльності держави у сфері організованої допомоги нужденним. У 1775 р. було прийнято “Установи для управління губерній Всеросійської імперії”. Саме цей документ на довгі роки визначав правові засади благодійної діяльності, організації громадської опіки та види благодійних закладів (сирітські будинки, лікарні та шпиталі, будинки для божевільних, богадільні, робітничі будинки). Він став у майбутньому основою Статуту про громадську опіку – основного документа другої половини XIX – початку XX ст. щодо організації соціальної підтримки різних категорій населення.

Статут про громадську опіку визнавав за міністерством внутрішніх справ управління справами громадської опіки в країні. Загальний нагляд за дотриманням законодавства у цій сфері покладался на губернаторів, а безпосереднє керівництво суспільною опікою у губерніях Правобережної України до 1904 р. здійснювали прикази громадської опіки, які створювались у кожній губернії.

Статут про громадську опіку визначав два головні завдання у сфері соціального захисту. Перше завдання стосувалось справ, пов’язаних з управлінням благодійними капіталами, майном. Друге завдання стосувалось безпосередньо опіки і передбачало порядок створення, утримання і управління соціальними закладами, такими, як сирітські та виховні будинки, лікарні та відділення для божевільних, богадільні, робітничі будинки тощо [8].

Статут про громадську опіку акумулював усі чинні нормативно-правові акти щодо діяльності Приказів громадської опіки.

Регламентувалось створення самих установ, їх склад, порядок ведення справ, стосунки з іншими державними установами, ведення господарської діяльності.

Кожен Приказ забезпечував функціонування лікарень на своїй території. Відповідно до Статуту про громадську опіку бідні і незаможні люди користувались безкоштовною медичною допомогою у лікарнях Приказів громадської опіки. Інші могли лікуватись за помірну плату за наявності вільних місць у закладах. Роз'яснення, кого слід розуміти під поняттям “незаможний”, знаходимо в указі “Про людей, що мають право користуватись підвідомчими приказам громадської опіки лікарнями” від 12 липня 1834 р. Згідно з указом безкоштовно медичну допомогу на правах незаможних могли отримувати декілька категорій чиновників, канцелярських службовців, члени солдатських сімей, матроських сімей та інших команд, які не мали особливих госпіталів та лікарів. Безкоштовно лікувались також незаможні й бідні всіх станів, які отримували невеликі доходи і мали великі сім'ї та заслуговували особливої до них поблажливості з приводу їх матеріального становища. Але для цього необхідно було подати відомості, які б засвідчували дійсний матеріальний стан, що давав право на безкоштовне лікування.

У змінах до Статуту про громадську опіку, зроблених Державною радою 9 лютого 1874 р., визначався рівень доходів чиновників та канцелярських службовців, який давав їм можливість користуватись статусом незаможних. Це були особи, які перебували на службі чи пенсії і дохід яких не перевищував 300 руб., а також відставні нижні служителі казенних відомств. Якщо ж вони були одружені і служили у віддалених місцевостях, то право це поширювалось і на осіб, дохід яких був понад 300 руб. [8].

Безкоштовне лікування поширювалось також на хворих на час епідемій за офіційного дозволу міністра внутрішніх справ. Плата за лікування інших людей у лікарнях приказів громадської опіки надходила від громад, до яких вони належали, що передбачали статті 9 та 179 “Загальне положення про селян, які вийшли з кріпосної залежності” від 19 лютого 1861 р. Це засвідчувало диференційований підхід до організації лікування хворих у закладах опіки і прагнення влади закріпити права окремих соціальних груп на суспільну опіку.

Дуже поширеними закладами громадської опіки були богадільні. Їх діяльність регламентувалась нормативними актами, об'єднаними у четверте відділення “Про богадільні” другого розділу книги першої “Статуту про громадську опіку”. У богадільні Приказів приймались каліки і старі, нездатні самостійно здобувати засобів до існування, всіх станів. Перебування у богадільні оплачували Прикази, але додатково стягувалась платня з громади, до якої належали ті, хто перебував тут під опікою [4]. За циркуляром міністерства внутрішніх справ від 12 червня 1869 р. за № 183 не приймались до богаділень особи без належного засвідчення про нездатність власною працею здобувати на прожиття [6, Арк. 13.]. У циркулярі від 5 грудня 1873 р. за № 15 922 вказувалось

на умови прийняття до богаділень Приказів осіб духовного звання. Їх можна було приймати лише з дозволу єпархіального керівництва і за кошти попечительств про бідних духовного звання [6, Арк. 16.].

До богаділень відповідно до “Загального наказу цивільним губернаторам” 1837 р. та постанови Державної ради “Про зміни деяких постанов щодо бродяг” від 26 червня 1861 р. почали приймати особливий контингент. Це бродяги, нездатні за станом здоров’я їхати у заслання, бродяги до 17 років та старші 60, інваліди з арештантських рот та інші.

Прилаштування дітей-сиріт, крім Статуту про громадську опіку, детально регламентувало “Положення для сирітських будинків, заснованих під відомством Приказів громадської опіки” від 31 грудня 1836 р. Для утримання незаконнонароджених немовлят у деяких містах створювались виховні будинки. Але поширенішою була практика прилаштування дитини у сім’ю без плати або з невеликою платою за утримання. Коли дитина піростала, її влаштовували у сирітський будинок або залишали на певних умовах на подальше проживання у прийомних сім’ях [8].

Особливою категорією населення, якій окремо регламентувалась на законодавчому рівні соціальна опіка, було духовенство. Головним документом з цього приводу було положення “Про опіку бідних духовного зання” від 12 серпня 1823 р., яке визначало порядок створення і функціонування попечительств про бідних духовного звання, види допомог та джерела коштів для опіки бідними зазначеної категорії.

Опіка божевільними в основному регламентувалась “Установами для управління губерній Всеросійської імперії” 1775 р. Бідних та незаможних приймали до божевільень безкоштовно, інших – за помірну плату.

У Росії залишалась гострою проблема жебраків. Цю проблему прагнули розв’язати через робітничі будинки. Їх функціонування регулювали в основному такі документи: “Установи для управління губерній Всеросійської імперії” 1775 р., “Положення про управління закладами громадської опіки у Москві” від 12 жовтня 1832 р., “Положення про губернські та повітові земські установи” від 1 січня 1864 р., “Про заходи щодо надання можливостей прохарчуватись жебракам” від 20 квітня 1881 р. Робітничі будинки мали за мету дати бідним можливість прохарчуватись власною працею, а також здійснювати своєрідне трудове виховання. Важливим кроком у забезпеченні безробітних засобами для існування стало заснування царським указом від 1 вересня 1895 р. Попечительства будинків працелюбства і робітних будинків, в обов’язок якого входило надання тимчасової роботи та організація професійного навчання для тих, хто вийшов з лікарень, звільнився після відбування покарання і перебував у стані крайньої бідності.

На законодавчому рівні регулювались питання допомоги постраждалим від пожеж та повеней. Це, зокрема, постанови Комітету Міністрів “Правила про збільшення капіталу, призначеного на допомогу розореним від різних нещасних випадків” від 5 лютого 1829 р., “Про порядок призначення грошових допомог постраждалим від пожеж та повеней” від 7 лютого 1861 р.. Постраждалі, які залишились без засобів до існування, могли розраховувати на дах над головою та харчування від місцевої влади та на грошові допомоги та позики від верховної.

Чисельне зростання робітничого класу, важкі умови праці, виробничий травматизм поставили на порядок денний питання про соціальні гарантії робітникам. Влада, підприємці не могла ігнорувати потужний рух за введення обов’язкового соціального страхування. 2 червня 1903 р. був виданий закон “Правила про винагороду потерпілих внаслідок нещасних випадків робітників і службовців, а також членів їх сімей в фабрично-заводській, гірничій та гірничозаводській промисловості”. Це був перший закон, в основу якого був покладений принцип обов’язкового соціального страхування від одного з видів соціального ризику.

Нова соціально-економічна ситуація змушує владу міняти свої підходи. Приказна система виявилась неефективною. Тому справа соціальної опіки перекидається на місцеві органи влади. З’являються два положення, які визначали роль місцевого самоуправління в організації громадської опіки: “Положення про губернські та повітові земські установи” 1890 р. та “Міське положення” 1892 р. Так, стаття 2 “Положення” ставила земствам в обов’язок завідування земськими лікувальними та благодійними закладами, опіку над бідними, невиліковно хворими, божевільними, сиротами та каліками. “Міське положення” (1892 р.) визначило з-поміж напрямків діяльності міського громадського управління “турботу про опіку бідними та про припинення жебрацтва”, а також облаштування та завідування на однакових умовах із земськими установами благодійними та лікувальними закладами.

Однак основні нормативно-правові положення соціальної опіки були як і раніше акумульовані у Статуті про громадську опіку та частково у Лікарському статуті та Статуті про попередження і припинення злочинів.

Стосовно громадської благодійної діяльності, то кінця XIX ст. царський уряд не наважувався дозволити проявитись у повній мірі громадській ініціативі, активності у сфері соціальної опіки. Створення громадських благодійних організацій всіляко обмежувалось. Видимість участі громадськості у філантропічній діяльності створювали напівдержавні – напівгромадські організації, які перебували під патронатом членів царської сім’ї – Імператорське людинолюбне товариство, Відомство установ Імператриці Марії, Попечительство трудової допомоги.

Влада почала заохочувати громадську, релігійну та приватну благодійність. Зважаючи на необхідність впорядкувати процес

створення та діяльності нових благодійних товариств, господарський департамент міністерства внутрішніх справ видав у 1897 р. циркуляри, які затверджували “Нормативний статут товариств допомоги бідним” та “Зразковий статут товариств надання допомоги незаможним учням”. Вони стали основними правовими документами, на які орієнтувались у створенні благодійних товариств. Поява цих документів сприяла значному зростанню благодійницького руху у суспільстві. На кінець XIX ст. у європейських губерніях нараховувалось до 5 тис. благодійних організацій та до 11 тис. благодійних закладів [1].

Законом від 2 серпня 1864 р. було затверджене “Положення про парафіяльні попечительства при православних церквах”. Ним передбачалось, при храмах будуть створюватись церковно-парафіяльні попечительства, які крім інших завдань, мали розв’язувати на місцях такі соціальні проблеми, як організація початкової освіти, громадська опіка нужденних. Але очікуваних результатів це не дало. Значного поступу у створенні церковно-парафіяльних попечительств досягли лише у Подільській губернії. Так, за нашими підрахунками, по Російській імперії у 1901 р. загалом церковно-парафіяльні попечительства мали лише 37,7% парафій. У Подільській єпархії ця цифра становила 75 % [2].

Не дивлячись на наявність низки нормативно-правових актів у сфері громадської опіки, соціальне законодавство на кінець XIX – початок XX ст. у Російській імперії було слабо розвинуте. Це відзначали і сучасники. Так, С. Гогель у роботі “Підготовка до благодійної діяльності” (1913 р.) відзначав стихійний характер благодійності, недосконалість та недоступність нормативно-правових документів з питань соціальної опіки навіть для працівників благодійних закладів [3].

Оскільки сучасники відзначали невідповідність чинного законодавства у сфері благодійності та соціальної опіки реаліям життя, у 1892 р. створили особливу комісію на чолі з К. Гротом, якій доручили не лише підготувати зміни, але й виробити нову концепцію підходу до справи соціальної опіки. Зібравши кращих спеціалістів, комісія виробила три проекти, однак створити на їх основі єдиний законопроект не спромоглася. Головними причинами невдачі роботи комісії К. Грота були протиріччя між необхідністю запровадження благодійної допомоги незалежно від станової належності та станово-ієрархічною структурою Росії, а також небажання влади передавати частину адміністративно-політичних функцій органам місцевого самоуправління [7]. Подальше зволікання з прийняттям ефективного соціального законодавства згодом дорого коштувало Російській імперії.

Аналіз чинного на кінець XIX – на початку XX ст. законодавства Російської імперії свідчить про те, що в державі була сформована певна система суспільної опіки та соціальної допомоги. Однак російське законодавство у сфері суспільної опіки (за незначним винятком) не віддзеркалювало тих змін, що стались у суспільстві у пореформений період. Законодавство відбивало становий характер системи суспільної

опіки і благодійності, що гальмувало її подальший розвиток. Сучасним законодавцям слід врахувати здобутки і прорахунки у справі правового регулювання соціального захисту своїх попередників у вітчизняній історії.

Список використаних джерел

1. Благотворительность в России : в 2 т. – Спб. : Типо-лит. Н. Л. Ныркина, [Б.г.]. – Т. I : Обзор состояния общественного призрения и благотворительности. – LXXXVIII, 79, 208, 397, 84, III-XVI, 63, 11, 22 с.

2. Всеподданнейший отчёт обер-Прокурора Святейшего Синода по ведомству православного исповедания за 1901 г. – Спб. : В синод. тип., 1905. – 337, 73 с.

3. Гогель С. К. Подготовка к благотворительной деятельности / С. К. Гогель // Трудовая помощь. – 1913. – №4. – С. 390-403; №5. – С. 528-559

4. Мушинский К. А. Устройство общественного призрения в России / К. А. Мушинский – Спб. : Тип. Мин. Внутр. дел, 1862. – 64 с., 11 ведом.

6. Державний архів Хмельницької області. – Ф. 232. – Оп. 1. – Спр. 6273. 262 арк.

7. Ульянова Г. М. Благотворительность в Российской империи. XIX – начало XX века / Г. М. Ульянова. – М. : Наука, 2005. – 403 с.

8. Устав о общественном призрении // Свод законов Российской империи в пяти книгах [Под редакцией с примечаниями И. Д. Мордухай-Болтовского]. – Книга 5. – Томы XIII-XVI. – Спб. : Русское Книжное Товарищество “Деятель”, [б.г.]. – Т. XIII. – 353, IX с. – С. 81-177.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Blagotvoritel'nost' v Rossii : v 2 t. – Spb. : Tipo-lit. N. L. Nyrkina, [B.g.]. – T. I : Obzor sostojanija obshhestvennogo prizrenija i blagotvoritel'nosti. LXXXVIII, 79, 208, 397, 84, III-HVI, 63, 11, 22 s.

2. Vsepoddannejšij otchjot Ober-Prokurora Svjatejšhego Sinoda po vedomstvu pravoslavnogo ispovedanija za 1901 g. – Spb. : V sinod. tip., 1905. – 337, 73 s.

3. Gogel' S. K. Podgotovlenie k blagotvoritel'noj dejatel'nosti / S. K. Gogel' // Trudovaja pomoshh'. – 1913. – №4. – S. 390-403; №5. – S. 528-559

4. Mushinskij K. A. Ustrojstvo obshhestvennogo prizrenija v Rossii / K. A. Mushinskij – Spb. : Tip. Min. Vnutr. del, 1862. – 64 s., 11 vedom.

6. Derzhavnij arhiv Hmel'nic'koï oblasti. – F. 232. – Op. 1. – Spr. 6273. 262 ark.

7. Ul'janova G. M. Blagotvoritel'nost' v Rossijskoj imperii. XIX – nachalo XX veka / G. M. Ul'janova. – M. : Nauka, 2005. – 403 s.

8. Ustav o obshhestvennom prizrenii // Svod zakonov Rossijskoj imperii v pjati knigah [Pod redakciej s primechanijami I. D. Morduhaj-Boltovskogo]. –

Kniga 5. – Tomy HIII-HVI. – Spb : Russkoe Knizhnoe Tovarishhestvo "Dejatel'", [b.g.]. – T. HIII. – 353, IH s. – S. 81-177.

Serbaliuk Y.V. Historical experience of legal regulation of social support in Ukraine in the second half of the nineteenth and early twentieth centuries.

The importance of legislative support for the development of the social protection system is considered. There is a continuous improvement of the legal and regulatory basis for social protection in Ukraine. This was caused by the peculiarities of the transition period. It is noted that in the history of Ukraine there was a similar period when radical social and economic changes demanded reformation of social protection system.

We've emphasised period of the second half of the nineteenth and early twentieth centuries, when the matter of social welfare and charity has gained significant development. The components and principles of social protection from the side of state institutions on the basis of the Statute on public welfare were studied. The sources of financing of the Orders of public welfare as the main subjects of social support of the needy in the nineteenth century are revealed. on a considerable territory of modern Ukraine.

In the article there were indicated regulatory acts regulating the public care of orphans, poor, the functioning of hospitals, Orders of public welfare, support to victims of natural disasters and fires, measures of social influence on beggars and tramps. We've characterised normative legal acts regulating: the receipt of funds for the purposes of public welfare, for the maintenance of social protection institutions; the procedure for implementing charitable donations of different nature.

The change in socio-economic development, the emergence of new social risks in the conditions of the formation of capitalist relations were analyzed. It was revealed that in the new conditions the system of social protection based on orders was ineffective, the state was unable to independently solve new social problems on its own. This has led to the transfer of social protection to local governments and encouraging to the development of public, private, religious charity.

The relevant normative and legal acts that regulated the creation and operation of new institutions in the field of public welfare were analyzed, such as: "Regulations on provincial and district zemstvo institutions" in 1890, and "City regulations" in 1892, "Statutory charter of aid societies for the poor" and "The Model charter of Society for support of Poor Students "in 1898 determined the conditions for the establishment and functioning of secular charity organizations. "Regulations on Parish Guardianship in Orthodox Churches," "Rules for the Establishment of Orthodox Church Brotherhoods" tried to revive the traditions of Christian charity. It was noted that social protection legislation did not keep up with social changes.

Key words: Ukraine, history, legislation, regulations, charity, social protection.

Отримано 23.04.2018